

Algemene Bijdragen

VERSLAG VAN DE ZESDE ZITTING VAN DE EUROPESE COMMISSIE VOOR BOSBOUW EN BOSPRODUCTEN

[972.11 : 971]

door

F. W. MALSCH

De Europese Commissie voor Bosbouw en Bosproducten van de F.A.O. heeft van 12 tot 16 October j.l. in Rome haar zesde zitting gehouden. Deze zitting werd voorafgegaan (van 5—7 October) door een bijeenkomst van de werkgroep die het vraagstuk van de bebossing en herbebossing onderzoekt, terwijl voorts, tussen 8 en 12 October gezamenlijk werd vergaderd met het Timber Committee van de E.C.E. (Economic Commission for Europe). Laatstgenoemde gezamenlijke vergadering was een gevolg van het in het vorige jaar in Genève genomen besluit, om, in verband met de in de toekomst te verwachten hout-situatie, aanbevelingen te doen aan de landen-leden¹).

Ter voorbereiding hiervan is een werkgroep van deskundigen van 25 Juni—1 Juli 1953 in Genève bijeen geweest. Deze werkgroep heeft aan haar opdracht voldaan en een gedocumenteerd rapport met aanbevelingen overgelegd, dat in de gezamenlijke vergadering is behandeld. Er waren in deze werkgroep vertegenwoordigers van 14 Europese landen bijeen, waaronder ook Rusland; Nederland was vertegenwoordigd door de heer A. Kouwenaar ec. drs, die overeenkomstig tevoren gepleegd overleg, ook het bosbouw-facet (productie) voor Nederland heeft verzorgd.

De gezamenlijke vergadering werd bijgewoond door vertegenwoordigers van 23 landen en stond onder voorzitterschap van de heer M. du Vignaux, Voorzitter van het Timber Committee van de E.C.E. Voor Nederland waren aanwezig Dr H. van Vloten, de heer A. A. Pannebakker en ondergetekende (Bosbouw Commissie) alsmede de heer Kouwenaar ec. drs en Mr A. J. van Berkel (Timber Committee).

De vergadering heeft zich uit den aard der zaak uitsluitend bezig gehouden met de behandeling van het rapport van de werkgroep en heeft zich met de hoofdlijnen daarvan kunnen verenigen. In verband met de tegenstellingen, die zich bij de behandeling van de Timber Trends Study het vorige jaar hadden geopenbaard en een afwijkende mening van de vertegenwoordigers van Engeland in de werkgroep, zijn de conclusies, waarover overeenstemming werd bereikt minder scherp gesteld, dan het cijfermateriaal van de studie zou doen verwachten²).

Deze conclusies over de huidige en toekomstige houtpositie in Europa kunnen als volgt worden samengevat :

¹) Vergelijk het verslag van de vijfde zitting van de Europese Commissie voor Bosbouw en Bosproducten in aflevering 5, 25e jaargang (1953) van dit tijdschrift op bladzijde 138.

²) De het vorige jaar besproken „Timber Trends Study” is in het voorjaar 1953 gepubliceerd als United Nations Publication: 1953 II E 13. Prijs \$ 3.50. In deze publicatie is goeddeels rekening gehouden met de bezwaren, die in 1952, in de eerste gezamenlijke zitting van het Timber Committee en de Bosbouw Commissie tegen de Timber Trends Study naar voren zijn gebracht.

a) Het gebruik van werkhout in Europa zal waarschijnlijk toenemen.

Verwacht wordt, dat, als de prijzen terugvallen tot het niveau van het begin van 1950, de toename van het houtgebruik geen gelijke tred zal houden met de industriële ontwikkeling in Europa. De toename van de vraag naar papierhout zal waarschijnlijk groter zijn dan die naar zaaghout en mijnhout.

Indien de houtprijzen in West-Europa op het huidige hoge niveau zouden blijven, wordt verwacht, dat slechts de vraag naar papierhout zal toenemen, doch dat die naar zaaghout niet veel zal veranderen (dit impliceert dus een toename van het gebruik van vervangingsmiddelen voor hout).

b) Met de door de werkgroep aan de landen-leden gevraagde herziening van de te verwachten vellingen in de komende 10 tot 20 jaar is gebleken dat de voor de Timber Trends Study opgegeven hoeveelheid (155 miljoen m³) kunnen worden verhoogd tot ruim 163 miljoen m³. In deze cijfers is Rusland niet begrepen. De verhoging heft het te verwachten tekort niet op. De commissie is van mening, dat het mogelijk moet zijn, zonder de beginselen van een gezonde bospolitiek geweld aan te doen, door een meer intensief en doelmatig gevoerde bosbouw en bosexploitatie deze opbrengst nog te verhogen³⁾.

Van belang is nog te vermelden dat het 5-jarenplan van Rusland voor 1951—1955 voorziet in een velling van 56% boven die van 1950.

c) Het is niet te verwachten, dat Europa plotseling voor een catastrofaal tekort aan werkhout komt te staan, omdat de mogelijkheid blijft van aanvoer van elders, alsmede omdat het mogelijk is in veel gevallen hout door ander materiaal te vervangen, ook al is dit op technische gronden niet steeds de meest doelmatige oplossing. Het is duidelijk, dat in de hier genoemde gevallen, de prijs van het hout een belangrijke factor is. In het belang van een op hoog niveau staande volkshuishouding zal elk land er naar streven zijn natuurlijke rijkdommen tot de hoogst mogelijke productie te brengen om zijn inwoners een hoge levensstandaard te kunnen verzekeren.

Om daartoe te geraken zal de plaats die het hout in de economie van Europa inneemt moeten worden veilig gesteld door:

op korte termijn:

- 1) de houtproductie te verhogen door bosbouwkundige maatregelen, die reeds door veel landen worden genomen of voorbereid,
- 2) de invoer van werkhout te vergroten uit Rusland en uit andere streken.

op lange termijn:

bebossingen, herbebossingen en bosverbeteringen ter hand te nemen, ten

³⁾ Het komt mij voor dat, wat Nederland betreft, een verhoging van de productie op korte termijn niet belangrijk kan zijn, aangezien onze bosexploitatie intensief wordt gevoerd en het hout dat kan worden geoogst ook een bestemming krijgt, zonder verliezen. Op meer lange termijn is wel verhoging mogelijk. Zoals bekend heeft de totale velling in 1950 in Nederland ruim 600.000 m³ bedragen. Het komt mij voor dat deze spoedig weer op 750.000 m³ kan worden gebracht om geleidelijk over 20 à 25 jaar tot 850.000 m³ te stijgen, waarbij mag worden aangenomen, dat de stijging het werkhout ten goede zal komen.

Doordat ook in andere landen is gebleken dat gewoonlijk meer hout ter beschikking komt dan wordt verwacht, is m.i. de optimistische beschouwing van de Commissie wel verantwoord.

einde te kunnen voorzien in een toekomstig verhoogde vraag naar hout.

Deze conclusies zijn voor de Commissie aanleiding geweest de nader te noemen aanbevelingen voor de landen-leden aan de Secretaris van de E.C.E. en de Directeur-Generaal van de F.A.O. voor te leggen. Deze aanbevelingen zijn er enerzijds op gericht de genoemde doeleinden te bereiken, terwijl zij anderzijds voorstellen inhouden tot het verstrekken van inlichtingen en gegevens aan het secretariaat, waardoor het mogelijk wordt de ontwikkeling in de onderscheiden landen te blijven volgen.

Zo wordt aanbevolen jaarlijks opgave te verstrekken van de te verwachten jaarlijkse velling en de werkelijke velling, een en ander volgens een bepaald schema, zodat de gegevens vergelijkbaar zijn en samengevoegd kunnen worden.

Voorts wordt voorgesteld, dat de landen-leden de mogelijkheid onderzoeken van het verkrijgen van verhoogde houtopbrengsten door de mogelijke intensivering en verbetering van de bosbedrijven.

Zowel voor het verkrijgen van een juist inzicht in de bostoestand in Europa is het een eerste eis te weten hoeveel bos, van welke soort en hoedanigheid er is en hoe groot de vellingen zijn. Daarom wordt aanbevolen deze inventarisatie volgens moderne methoden en met de meest moderne hulpmiddelen (luchtfoto's), voor zover zulks nog niet gebeurt, onmiddellijk ter hand te nemen. Ook de bomen „buiten het bos” moeten worden opgenomen. Als streefdatum wordt 1 Januari 1957 genoemd, waarop een en ander gereed zou moeten zijn, terwijl geregelde herzieningen zullen moeten volgen.

Uit den aard der zaak zijn de bebossing, herbebossing en bosverbetering van het meeste belang om te komen tot productieverhoging op lange termijn. Zoals in de inleiding is vermeld heeft een werkgroep deze punten tevoren behandeld en voorbereid, waarover ik in dit rapport afzonderlijk zal berichten. Hier zij volstaan met vermelding van de aanbeveling, dat alle landen-leden zo breed mogelijk opgezette plannen voor bebossing, herbebossing en bosverbetering zullen ontwerpen en uitvoeren en de daartoe nodige credieten en tegemoetkomingen zullen verstrekken.

Aandacht is voorts geschonken aan de noodzaak om bij de intensivering van bosbedrijven te beschikken over deskundig personeel en voldoende middelen, terwijl in het bijzonder in afgelegen gebieden en bergstreken ontsluiting en verbetering van de levensomstandigheden van de bevolking door ontwikkeling van de landbouw daarmee parallel moet lopen. In deze zin wordt een aanbeveling voorgesteld.

Naast de hiervoor genoemde mogelijkheden om tot een verhoogde productie te komen zijn een aantal bostechnische verbeteringen mogelijk die goeddeels een gevolg zijn van het werk van de bosbouwproefstations. Daartoe is een gezonde samenwerking met de Internationale Unie van Bosbouwproefstations van groot belang.

Bijzondere aandacht is gevestigd op het belang van zuinige exploitatie ter vermindering van de hoeveelheid afvalhout en verhoging van het gebruik van nevenproducten. Het eerste punt is in een nota van de delegatie van West-Duitsland uitvoerig behandeld.

Voorts worden als belangrijke punten genoemd, die verbetering behoeven:

uitwisselen van boomzaden met certificaten; efficiënte bosexploitatie; eenheid in de sortering; de kwaliteit van het zaaghout en andere bosproduc-

ten en vormen van houtgebruik, vooral in de industrie.

Uit de Timber Trends Study is duidelijk gebleken van hoeveel belang het is te kunnen beschikken over houtstatistiek waarvan de gegevens internationaal vergelijkbaar zijn. Voorts bleek de betekenis van statistiek over houtgebruik bij de uiteindelijke verbruiker. Deze statistiek zijn onmisbaar om de toekomstige ontwikkeling van de productie en het gebruik te kunnen volgen. Daarom wordt aanbevolen dat de secretariaten van F.A.O. en E.C.E. zoveel als mogelijk is een ontwerp voor bedoelde statistieken zullen maken.

In het voorgaande is reeds gewezen op de invloed van de houtprijzen op het houtgebruik. Er zal niet kunnen worden volstaan met een eenvoudige prijs-statistiek doch de houtprijzen zullen vergeleken moeten worden met andere economische indicaties (groothandelprijzen en kosten van levensonderhoud). De Commissie heeft aan het secretariaat van de E.C.E. en de Directeur-Generaal van de F.A.O. verzocht een werkgroep van deskundigen in het veld te roepen om een dergelijke statistiek samen te stellen, als onderdeel van het werk van het Timber Committee.

Tot slot heeft de Commissie de secretariaten van de E.C.E. en de F.A.O. verzocht om de Europese bos- en houtsituatie geregeld te blijven volgen en zo nodig daarover mededelingen te publiceren, terwijl zij voorts aan de secretaris van de E.C.E. en de Directeur-Generaal van de F.A.O. heeft verzocht werkgroepen in te stellen indien zulks in verband met de voorgestelde aanbevelingen nodig mocht blijken en ten slotte, indien de omstandigheden daartoe zouden nopen, wederom een gezamenlijke vergadering van het Timber Committee van de E.C.E. en van de Bosbouw Commissie van de F.A.O. bijeen te roepen.

Zoals hiervóór is opgemerkt heeft de werkgroep voor bebossing en herbebossing vóór de gezamenlijke zitting van het Timber Committee met de Bosbouw Commissie, nagegaan welke de mogelijkheden in de verschillende landen op dit stuk zijn, wat sinds 1947 is bereikt en wat in de volgende jaren kan worden verwacht. Daartoe waren, op grond van het overleg in de eerste bijeenkomst van deze werkgroep, bij de landen-leden inlichtingen ingewonnen, die door het secretariaat zijn bewerkt en gerangschikt. De werkgroep van de volgende landen waren vertegenwoordigd: België, West-Duitsland, Engeland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Oostenrijk, Spanje, Yoego-Slavië, Zweden en Zwitserland vergaderde onder voorzitterschap van Prof. G. Giordano, hoogleraar te Florence.

In de discussie over de verzamelde gegevens bleek al spoedig, dat de definities, in het bijzonder die voor bebossing, herbebossing en bosverbetering aanleiding gaven tot verschillende interpretatie waardoor, in verband met de omstandigheden zoals die zich in de verschillende landen voordoen, de opgaven niet geheel vergelijkbaar bleken te zijn en dus niet zonder meer kunnen worden opgeteld om tot een totaal overzicht voor Europa te komen.

Uiteindelijk zijn, zelfs pas na een laatste wijziging in de plenaire zitting van de Bosbouw-Commissie, de definities zodanig gesteld, dat genoemde bezwaren zijn ondervangen. Zij luiden:

bebossing: aanleg van bos door planten of zaaien op land, dat sinds mensenheugenis geen bos is geweest.

beplantingen buiten bosverband: rijbeplantingen (wegbeplantingen, wind-schermen e.d.) en groepbeplantingen, die gebonden zijn aan een bepaald (landbouw) bedrijf en daaraan blijvende opbrengsten geven.

bosverbetering: gebruik van nieuwe soorten in bestaand bos door planten of zaaien, met het doel de kwaliteit of kwantiteit van de opbrengst te verhogen in bossen die thans onvoldoende productief zijn (b.v. omzetten van hakhout in opgaand bos).

herbebossing: restaureren of weer-aanleggen van bos door planten of zaaien. Hierin niet te begrijpen de maatregelen die een gevolg zijn van een normaal en geregeld bosbeheer.

In de vragenlijsten aan de landen-leden was verzocht voor deze 4 categorieën op te geven in hoeverre plannen bestaan, voor welke periode deze gelden alsmede wat reeds is bereikt in de jaren 1947 t/m 1951 en in het jaar 1952.

Bij de besprekingen in de werkgroep over de verkregen antwoorden bleek dat slechts enkele landen meer of minder vergaande „plannen” hebben (b.v. Frankrijk en Engeland) doch dat de meeste landen het moeten stellen met pogingen om langs dikwijls zeer verschillende wegen de mogelijkheden, die tot het bereiken van het gestelde doel kunnen bijdragen te verwezenlijken. Dit is het geval in ons land.

Naar schatting zal thans nog ongeveer 20.000 ha woeste grond voor bebossing in aanmerking komen, terwijl een schatting van de beplantingen buiten het bos omgerekend in ha, ongeveer 2500 ha aanwijst. Voor bosverbetering is de schatting nog moeilijker. Voorzichtig gesteld is deze — in het kader van de definitie — op 20.000 ha gesteld.

Ten slotte was de vraag gesteld welke oppervlakte bos in de jaren 1947—1952 is verdwenen door gewijzigde bestemming van de grond (stadsuitbreiding, bestemming voor landbouw e.d.). Slechts 5 landen beschikken over gegevens om die vraag te beantwoorden; hiertoe behoort ook Nederland, daar wij, mede dank zij de door de Rijksdienst voor het Nationale Plan en het Centraal Bureau voor de Statistiek verzamelde gegevens, hierover een inzicht hebben. Het verlies aan cultuurgrond met inbegrip van bos bedraagt gemiddeld 2400 ha per jaar; hiervan is ongeveer 600 ha bos.

Ten einde een inzicht te geven over de mogelijkheden die er blijkens de opgave van de onderscheiden landen zijn, heeft het Secretariaat een overzicht opgesteld, dat hierbij is opgenomen.

Besloten is in den vervolge elke 5 jaar, het eerst in 1958, informatie bij de landen-leden in te winnen overeenkomstig bovenstaande tabel.

Uit de discussies bleek duidelijk het grote belang, dat „de beplantingen buiten het bos” voor de houtproductie hebben. Dit geldt zeker ook voor Nederland ten aanzien van het loofhout. Voorts is gewezen op de grote betekenis van de opbrengstverhoging door andere bostechnische maatregelen dan die bedoeld in de categorie „bosverbetering”.

Uitvoerig is van gedachten gewisseld over de moeilijkheden, die in de verschillende landen bij het uitvoeren der plannen of „mogelijkheden” worden ondervonden. Zij kunnen als volgt worden gegroepeerd:

a Financiële moeilijkheden.

Vanzelfsprekend is het nodig voldoende en vooral jaarlijks gelijke of geleidelijk stijgende geldbedragen ter beschikking te hebben.

b Sociale moeilijkheden.

Overzicht van mogelijke uitbreiding en verbetering van bos in Europa.

Country	Forest area (2) ha	Areas covered by the programs or estimates					Areas not covered by the programs or estimates			
		Period covered by programs or plans	Afforestation ha	Plantations outside the forest ha	Forest improvements ha	Reforestation ha	Afforestation ha	Plantations outside the forest ha	Forest improvements ha	Reforestation ha
Austria	2,800,000	1950—1956	2,120	1,956	2,410	36,441	100,000	40,000	50,000	—
Belgium	541,000	1952—1957	3,000	—	3,000	—	35,000	—	57,000	—
Denmark	348,000									
Finland	20,700,000	1953—1962	—	—	250,000	300,000	—	—	3,350,000	—
France	10,957,000	1947—1976	400,000	100,000	800,000	700,000	1,600,000	50,000	150,000	200,000
Germany	7,548,000	1950—1975	70,000	400,000	1,200,000	72,000	75,000	100,000	1,200,000	—
						(from 1/10 1951 to 1/10 1954)				
Greece	600,000	1946—1966 ⁽¹⁾	300,000	—	200,000	—	—	—	—	—
Iceland	21,000	1950—(2000?) ⁽¹⁾	32,000	—	—	—	—	—	—	—
Ireland	89,000	1950—2000	530,000	—	—	24,000	—	—	—	—
Israel	48,350	1954—1963	31,500	3,000	15,000	—	10,000	—	—	—
Italy	5,615,000	Law No 646 1950—1960	283,000	—	108,000	—	300,000	—	700,000	—
		Law No 647 1950—1960	29,300	—	17,700	—	—	—	—	—
		Law No 991 1952—1962	20,000	—	10,000	—	—	—	—	—
Luxembourg	78,000									
Netherlands	250,000	1953—1975 (No plan)	20,000	2,500	20,000	—	—	—	—	—
Norway	6,100,000	1953—1957	31,410	—	30,000	53,600	430,000	—	300,000	—
Portugal	2,460,000	1939—1968	438,612	—	—	7,666	500,000	5,000	150,000	50,000
Spain	12,000,000	1951—1975	1,965,000	—	—	—	4,000,000	—	—	—
Sweden	22,900,000	1950—1975	142,000	—	2,500,000	1,173,000	—	—	—	—
Switzerland	800,000	1953—1957	1,500	—	400	100	—	—	—	—
Turkey	10,358,000									
United Kingdom	1,273,000	1947—1996	1,214,000	—	—	667,700	—	—	—	—
Yugo-Slavia	7,345,000	1951—1971	561,000	39,000	1,423,000	—	1,062,000	61,000	1,505,000	—
Totals	112,813,350		5,874,442	546,456	6,579,510	3,034,507	8,112,000	256,000	7,462,000	250,000

(1) According to documents of an official character, assembled by the Secretariat.

(2) According to the FAO inventory of productive forests, 1948.

Vooral in de zuidelijke landen zijn hier moeilijkheden. Het is nodig de levensomstandigheden van de landelijke bevolking (veeweiding, landbouw) te verbeteren en in goede banen te leiden, om zodoende een doelmatige verdeling van het grondgebruik te verkrijgen met goede kansen, zowel voor de landbouw als voor de bosbouw.

Ook de eigendomsverhoudingen, vooral als er veel klein-bezit is, kunnen moeilijkheden geven.

c Bostechnische moeilijkheden.

Om deze te overwinnen is in de eerste plaats bosbouwkundig onderzoek nodig, waarbij een taak is weggelegd voor de Internationale Unie van Bosbouwproefstations. In de aride gebieden zijn de moeilijkheden het grootst.

In dit verband werd terecht gewezen op de noodzaak een goede samenwerking te hebben tussen de bosbouwproefstations en de bosbouwkundigen, die de werken moeten uitvoeren. Dit is een vraagstuk, dat niet alleen voor het probleem van de bebossing en herbebossing van belang is, doch dat voor al het werk van bosbouwproefstations geldt. Het komt mij voor, dat ook in ons land een „verbindingshoutvester” aan het Bosbouwproefstation T.N.O. nuttig werk zou kunnen' doen, door naast het wekken van belangstelling voor het werk van het proefstation bij de bospractijk, tevens de wensen van deze practijk en het wezen daarvan meer voor het proefstation te doen leven en anderzijds de op de practijk gerichte resultaten te helpen uitdragen in die practijk. Dit laatste, overigens een taak van de voorlichting, zal goed georganiseerd, snel en doelmatig moeten verlopen.

Door de voorgaande mededelingen over het behandelde in de gezamenlijke vergadering van het Timber Committee en de Bosbouw Commissie en in de Werkgroep voor de bebossing en herbebossing kan ik over het behandelde in de vergadering van de Bosbouw Commissie zelf kort zijn.

Deze vond plaats tussen 12 en 16 October. Doordat de voorzitter, de heer Schlatter uit Zwitserland helaas wegens ziekte verhinderd was aanwezig te zijn, trad de vice-voorzitter Prof. E. Saari (Finland) als voorzitter op.

Behalve de landen, die aan de besprekingen in de werkgroep voor bebossing en herbebossing deelnamen, werd deze vergadering van de Bosbouw Commissie bijgewoond door vertegenwoordigers van: Canada, Denemarken, Ierland, Noorwegen, Portugal en de Verenigde Staten van Amerika. Voorts waren waarnemers aanwezig van de O.E.E.C., de C.E.A. (Confédération Européenne de l'Agriculture), waarvoor Dr H. van Vloten was aangewezen, de Internationale Unie van Bosbouwproefstations en de Internationale Populieren Commissie.

Ten aanzien van de nader te noemen agendapunten kan het volgende worden medegedeeld:

a *Jaarrapporten der landen-leden.*

De rapporten zijn stuk voor stuk in bespreking gebracht en voor zoveel nodig toegelicht of aangevuld door de gedelegeerden der verschillende landen.

Enkele jaren geleden is een schema vastgesteld voor het opmaken van deze rapporten waardoor deze meer overzichtelijk zijn geworden en onderlinge vergelijking wordt vergemakkelijkt. Nadat de eerste maal uit-

voerige informatie over de verschillende onderdelen van dit schema waren verstrekt, zijn in de latere rapporten — om herhaling te voorkomen — slechts aanvullingen en wijzigingen of verbeteringen gevraagd. De meeste rapporten van dit jaar zijn daardoor betrekkelijk kort. Wel is gebleken, dat de beoordeling van hetgeen van voldoende belang moet worden geacht om te vermelden, door de onderscheiden landen verschillend wordt gevoeld. Een duidelijke uitspraak op dit punt bleek moeilijk gegeven te kunnen worden.

Aangezien de rapporten een belangrijk gegeven bevatten over alles wat op de bosbouw betrekking heeft, zowel administratief (met inbegrip van wetgeving) als technisch en economisch, heeft de F.A.O. de rapporten, die voor de zittingen in 1951 en 1952 zijn voorgelegd, met enige samenvattende beschouwingen gepubliceerd⁴).

In het overleg bleek — vooral bij de zuidelijke landen — belangstelling te bestaan voor de Italiaanse wet van 25 Juli 1952, die regelingen bevat om met inachtneming van de noodzaak om gunstige levensvoorwaarden te scheppen voor de bewoners in de berglanden, de herbebossing in deze berglanden mogelijk te maken, dus door gelijktijdige ontwikkeling van de landbouw, de industrie, het wegennet e.d. Zonder deze regelingen is een poging om tot herbebossing op grote schaal te komen, bij voorbaat tot mislukking gedoemd.

Daarnaast is gesproken over de gereedgekomen bosinventarisatie in Zweden (strooksgewijze opname). Voor Denemarken en ook voor ons land ligt dit geval moeilijker door de verspreide ligging en zeer verschillende samenstelling der bossen. Evenals in ons land, zijn in veel andere landen opnamen voor een dergelijke inventarisatie (bosstatistiek) in gang; de beschouwingen in deze vergadering en de gegevens van andere landen zijn m.i. wel aanleiding na te gaan of de in ons land toegepaste methode vereenvoudigd kan worden.

Voorts is de aandacht gevestigd op het probleem van het „boerenbos” of beter gezegd van het kleine bosbezit, dat over het algemeen niet onder deskundig beheer staat. Het is de bedoeling in het volgende jaarrapport hierover informatie te verstrekken, waarvoor door het Secretariaat een vragenlijst zal worden ontworpen.

b Bosbranden.

Uit het overleg over de uitkomsten van de bosbrandstatistiek bleek duidelijk dat de ontplooiende activiteit van de verschillende landen om organisaties te stichten die bosbranden snel opsporen en snel kunnen blussen, van zeer bijzondere betekenis is om de schade door brand tot een minimum terug te dringen. Deze ervaring is ook in Nederland opgedaan.

Het percentage van de totale bosoppervlakte, waarin brand heeft gewoed (voor Nederland in het afgelopen jaar 0,03% of 80 ha van de 250.000 ha bos) was over het algemeen in de meeste andere landen gering. Slechts in Israël (1%), Frankrijk (0,32%) en Italië (0,20%) zijn de cijfers hoog. De oorzaken zijn goeddeels „onbekend” (46%) en „onvoorzichtigheid” (30%); de spoorwegen nemen 11% van het aantal branden voor hun rekening.

Het overleg over de vraag of de schade (in geld of hoeveelheid verbrand hout) moet worden opgenomen, leidde er toe dit niet te doen, ge-

⁴) National Forest Policies in Europe, Rome 1953, prijs: \$ 3,00.

zien de moeilijkheden om tot een juiste en vergelijkbare schatting te komen, doordat het hout ná een bosbrand gewoonlijk nog waarde heeft.

c. Ziekten en Plagen.

Naar aanleiding van verzoeken om de vragenlijst over het voorkomen van ziekten en plagen te vereenvoudigen, heeft een kleine groep van deskundigen, waaronder Dr Van Vloten, enkele vereenvoudigingen in de vragenlijst aangebracht.

Catastrophale plagen hebben zich niet voorgedaan.

Enkele delegaties spraken bezorgdheid uit over een verdere uitbreiding van *Endothia parasitica* (kastanjeziekte) en *Hyphanthria cunea*, een insect, dat vooral in Oostenrijk ernstige schade veroorzaakt aan het loofhout. Aangezien de internationale Kastanje-commissie zich met *Endothia* bezig houdt en anderzijds de „International Plant Organization” bijzondere aandacht besteedt aan de *Hyphanthria*, werden geen verdere maatregelen noodzakelijk geacht.

Ten einde tot een snelle voorlichting voor de verschillende landen te komen ten aanzien van het optreden van ziekten en plagen, is besloten om, in overleg met de Landbouwfederatie van de F.A.O., te komen tot het aanwijzen van een bosbouwkundig-correspondent in ieder land bij het „Plant Protection Bulletin”, dat maandelijks wordt uitgegeven.

d. Bosbouwfilms.

Het Secretariaat heeft een zeer uitvoerige lijst samengesteld van in de verschillende landen beschikbare bosbouwfilms (ruim 300). Helaas kan Nederland op dit gebied zeer weinig bieden.

Naast de onmisbare technische gegevens is vermeld voor welk doel de films zijn opgenomen (schoolgebruik, algemene voorlichting, bosbouwkundig onderzoek). Er blijkt nog behoefte te bestaan aan een opgave van de voorwaarden waaronder de films kunnen worden gebruikt (huur, koop of ruil); voorts zal de datum van opname vermeld moeten worden. Het Secretariaat zal deze aanvullende gegevens verzamelen, waarna de lijst zal worden gedrukt en verspreid.

Aangezien het verzenden van films van het ene land naar het andere soms moeilijkheden met zich brengt, zal het Secretariaat met de belanghebbende instanties contact opnemen om te trachten deze bezwaren te ondervangen. Over de resultaten daarvan zullen de landen-leden zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

Ten slotte heeft de Commissie aan het Secretariaat verzocht om bij de Commissie, die het 4de Wereldbosbouwcongres zal voorbereiden (te houden in December 1954 in India) te pleiten voor het houden van een „Forestry Film Festival” bij die gelegenheid.

e. Over de bebouwing en herbebossing heeft, in verband met het hieróóf gegeven verslag over het behandelde in de werkgroep, niets te worden vermeld. De Commissie heeft zich behoudens een kleine wijziging in de tekst van de definities, met het rapport van deze werkgroep verenigd.

f. Bosbouwtechniek en scholing van bosarbeiders.

De werkgroep voor deze voor de bosbouw zo belangrijke facetten, hield een bijeenkomst in Finland van 16 tot 25 Februari 1953. In een uitvoerig rapport, dat door de Voorzitter, de heer Winkelman (Zwitserland) werd toegelicht, geeft de werkgroep een overzicht van het vele grondleggende werk, dat zij heeft gedaan om de onderscheiden landen behulpzaam te kunnen zijn bij het oplossen van de problemen die zich bij de rationalisatie en de scholing van bosarbeiders voordoen.

In de eerste plaats heeft de werkgroep bij de landen-leden opgaven verzameld van de instituten, die zich bezig houden met onderzoek over de rationalisatie van het werk in de bosbouw en over de wijze van financiering van deze instituten. Vooralnog beperkt deze opgave, evenals al het werk van deze werkgroep zich meer of minder tot het vellingswerk (inclusief transport).

Daarnaast zijn inlichtingen ingewonnen over de verschillende onderdelen van dit werk die bij de instituten in onderzoek zijn. Voorts zijn verzameld de namen van instituten waar scholing van houtvesters, boswachters en bosarbeiders voor de uitvoering van deze boswerkzaamheden plaats vindt. Door deze publicatie, die is besloten met een uitvoerige bibliografie, is een volledig beeld gegeven van hetgeen op het gebied van de rationalisatie van boswerkzaamheden thans in Europa geschiedt, waarvan bij studie over bepaalde onderdelen een nuttig gebruik kan worden gemaakt.

Het is nodig om voor het vergelijken van de werkmethoden in de verschillende landen, de nodige eenheid te brengen in de sorteringen, in de wijze van werken en in de wijze van het opnemen van de werktijden. Ook hierover zijn inlichtingen ingewonnen, die door de werkgroep worden bewerkt. Inmiddels heeft reeds van 30 Augustus—5 September j.l. in Zürich een cursus over de methoden van tijdstudies voor het vellingswerk in de bosbouw plaats gehad, die voor Nederland door Ir A. G. Gerritsen, werkzaam bij de afdeling Bosexploitatie van de Landbouwhogeschool, is bijgewoond.

Op voorstel van Italië is ook het vellen van hakhout, dat voor de landen om de Middellandse zee van betekenis is als object van werk in de studie betrokken.

Ten aanzien van de mechanisatie van boswerkzaamheden is in de eerste plaats het gebruik van de motorzaag aan de orde gesteld. Op grond van ingewonnen inlichtingen bij de verschillende landen kon een studie worden gemaakt over het gebruik van motorzagen, die inmiddels is gereed gekomen en veel waardevolle gegevens bevat. Ook voor het gemotoriseerd transport is een studie in voorbereiding. Over tractoren zijn reeds veel gegevens verzameld en deels gepubliceerd. Het streven is er op gericht te komen tot de meest doelmatige tractoren voor de verschillende werkzaamheden, die in het bos met behulp van tractoren kunnen worden verricht.

Ten aanzien van de scholing van bosarbeiders is reeds informatie ingewonnen bij de landen-leden. Het is de bedoeling de gegevens nog meer volledig te maken en in samenwerking met de Internationale Arbeids Organisatie te Genève te bewerken om te komen tot een volledig programma voor deze scholing.

De sociale zijde van het vraagstuk van de arbeidsrationalisatie is nog niet in de beschouwingen betrokken; ik acht het waarschijnlijk dat mede door de samenwerking met de Internationale Arbeids Organisatie ook hieraan aandacht zal worden besteed, zodra de beginfase, die zich uit den aard der zaak richt op de technische zijde van het vraagstuk, voorbij zal zijn. Het is thans nog zo dat deze werkgroep is aangeduid als een „Pilot Committee”. Juist omdat de voorbereidende werkzaamheden feitelijk ten einde zijn, is aan de werkgroep verzocht voorstellen te doen over de toekomstige naam en het arbeidsveld. Aangezien niet alle landen lid

zijn van deze werkgroep (Nederland is geen lid) en zeker algemene belangstelling voor deze belangrijke vraagstukken bestaat, is besloten dat alle landen-leden van de bijeenkomsten der werkgroep en de agenda tijdig op de hoogte worden gebracht, om eventueel vertegenwoordigers als waarnemers te kunnen zenden. Gezien de belangstelling die, terecht, ook in ons land bestaat voor de rationalisatie in de bosbouw is het van belang de activiteiten van deze werkgroep nauwgezet te volgen. De basis voor nadere informatie bij andere landen, waar zich soortgelijke problemen voordoen als bij ons is hierdoor gelegd, terwijl het verdere werk in ons land op dit stuk aansluiting kan zoeken met en medewerking verlenen aan de werkzaamheden, die de werkgroep reeds in behandeling heeft.

g. Verkiezing Voorzitter.

Met algemene stemmen is voor de tijd van één jaar Prof. E. Saari (Finland) als voorzitter gekozen, terwijl de heer S. Duschek (Oostenrijk) als vice-voorzitter werd aangewezen. Het is de bedoeling om het volgend jaar nader te overleggen over een regeling — binnen de statutaire voorschriften — voor het bezetten van de plaats van voorzitter en vice-voorzitter.

Daarna heeft de heer Leloup, directeur van de Bosbouwafdeling van de F.A.O., de aandacht van de gedelegeerden gevestigd op de financiële zorgen van de afdeling. Om het werk van de F.A.O. te kunnen voortzetten op de wijze, zoals deze zich thans ontwikkelt, is een verhoging van het crediet van \$ 5.250.000 tot \$ 6.000.000 nodig. Voor de bosbouwafdeling zijn deze cijfers respectievelijk \$ 415.000 en \$ 475.000. In 1945 is het werk begonnen, aanvankelijk zoekend en oriënterend. Nu het op gang is en — deels in samenwerking met de E.C.E. — vormen begint te krijgen die voor Europa als geheel en voor de landen-leden elk voor zich tastbaar resultaat zal kunnen gaan geven, mag dit niet geremd worden door geldgebrek. De heer Leloup drong er bij de delegaties op aan, hun regeringen te overtuigen van de noodzaak de gevraagde credieten toe te staan.

Tot slot werden nog enige mededelingen gedaan over het 4de Wereldbosbouwcongres. Dit zal van 6—17 December 1954 in India plaats vinden. Vooraf zullen gedurende 2 weken excursies worden gehouden (Madras, Bombay, Delhi, Calcutta). Het zal een algemeen bosbouwcongres zijn (4 secties, waarvan één voor tropische bosbouw), waarin vooral de plaats van het bos in de samenleving zal worden behandeld ten einde de belangstelling voor alles wat met het bos verband houdt te vergroten.

Daags vóór de sluiting van het congres hebben de deelnemers, op uitnodiging van het Italiaanse boswezen een excursie gemaakt naar een boscomplex in de provincie Viterbo, ten Noorden van Rome, bestaande uit opgaand loofhoutbos en hakhout van tamme kastanje.

Het bosgebied ligt op een vulkanisch bergland (1000 m boven zee) met in een oude krater een fraai meer. De vruchtbare kleigrond is verweerde lava.

De kastanje is de voornaamste houtsoort, oorspronkelijk geheel bestemd voor het oogsten van de vruchten. Daarnaast is — vooral na de eerste wereldoorlog — een cultuurvorm ontstaan van kastanjehakhout, geheel voor het hout, dat afzet vindt als kleine sortimenten voor de wijnbouw en de landbouw, alsmede als paalhout. De hakhoutstoven staan op 2 à 3 m in de rij en de rijen liggen 4 m uiteen. De omloop is 12—16 jaar; bij de

velling worden gewoonlijk ± 40 overhouders par ha gespaard, mooie slanke bomen met smalle kronen, die zaaghout leveren. De groei is zeer goed. Er wordt een beperkt aantal telgen op de stoven aangehouden en daarin wordt enkele malen gedund, zodat dunne en dikke sortimenten (bij de eindhak) worden verkregen, die per stuk worden verkocht. Omrekening per m^3 toonde een zeer goede aanwas.

Gezien de goede groei en de fraaie vorm van de overhouders kwam de vraag op, of het niet beter zou zijn meer op opgaand bos voor zaaghout te werken. Berekeningen en onderzoek op dit particuliere bedrijf hadden uitgewezen dat dit minder rendabel is dan het hakhoutbedrijf.

Naast dit kastanjehakhout worden in deze streken ook veel hazelnoten gecultiveerd, een rendabel bedrijf, dat zeer weinig arbeidsintensief is.

Ik meen goed te doen hieronder te laten volgen een opgave van de overige door de F.A.O. uitgegeven publicaties op het gebied van de bosbouw:

Yearbook of Forest Products Statistics, 1953. \$ 1,00 or 5/— FAO's Forestry Yearbooks, published annually since 1947, contain statistics gathered from over 100 countries covering:

- Roundwood, Processed Wood, etc.,
- Wood Pulp and Pulp Products
- World Trade
- Comparative data.

The metric system is used throughout so that the figures are internationally comparable. Per volume \$ 2,50 or 12/6.

Unasylva.

This quarterly international review of forestry and forest products contains articles on world conditions and developments, reports world, regional and technical conferences, publishes commodity reports on forest products entering international trade, news items and reviews of current technical literature. In English, French and Spanish. Single copy \$ 0,65 or 3/6; annual subscription \$2,50 or 12/6.

Planning a National Forest Inventory.

A treatise on modern methods of taking a forest inventory, containing chapters on mapmaking, classification, aerial photography, sampling, etc. In English, French and Spanish \$ 1,00 or 5/—.

Forest Policy, Law and Administration.

A lucid study of forest policy with reference to specific laws in various countries, designed to assist countries in formulating sound forest legislation and administration. In English and French \$ 2,00 or 10/—, Spanish edition in preparation.

Tropical Woods and Agricultural Residues as Sources of Pulp.

Papers presented at the Fifth Meeting of the FAO Technical Committee on Wood Chemistry, Appleton, Wisconsin, U.S.A., September 1951. In English \$ 2,00 or 10/—.

Raw Materials for More Paper.

A manual of pulping processes and testing procedures. The findings of an FAO Pulp and Paper Consultation, Rome, Italy, December 1952. In English only \$ 2,00 or 10/—.

Grazing and Forest Economy.

A study of the management and improvement of natural grazing grounds and their relation to forestry. In English, French and Spanish \$ 2,00 or 10/—.

Elements of Forest Fire Control.

This short monograph, after dealing with policy at a national level, discusses the planning of a protection program, organization and administration; prevention, pre-suppression and suppression of forest fires. In English and Spanish \$ 1,00 or 5/—.

De agent voor Nederland voor deze publicaties is de N.V. Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, 's-Gravenhage.
